

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2016. godina. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund) i nije obavezujući za Sud. Više informacija može se pronaći u punoj izjavi o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2016. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2016. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

ČETVRTO ODJELJENJE

PREDMET Y. PROTIV SLOVENIJE

(Predstavka br. 41107/10)

PRESUDA
(Izvodi)

STRAZBUR

28. maj 2015. godine

PRAVOSNAŽNA

28/08/2015

Ova presuda postala je pravosnažna po članu 44 stav 2 Konvencije. Ona može biti predmet redaktorskih izmjena.

U predmetu Y. protiv Slovenije,

Evropski sud za ljudska prava (Peto odjeljenje) zasijedajući u Vijeću u sastavu:

Mark Villiger, *Predsjednik*,
Angelika Nußberger,
Boštjan M. Zupančič,
Ganna Yudkivska,
André Potocki,
Helena Jäderblom,
Aleš Pejchal, *sudije*,

i Claudia Westerdiek, *Sekretar odjeljenja*,

Nakon vijećanja na zatvorenoj sjednici dana 31. marta 2015. godine izriče sljedeću presudu koja je usvojena toga dana:

POSTUPAK

1. Predmet je formiran na osnovu predstavke (br. 41107/10) protiv Republike Slovenije koju je 17. jula 2010. godine Sudu po članu 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija) podnijela državljanka Slovenije, g-đa Y (u daljem tekstu: podnositeljka predstavke). Predsjednik Odjeljenja prihvatio je zahtjev podnositeljke predstavke da se njeno ime ne objavi (Pravilo 47 stav 4 Poslovnika Suda)

2. Podnositeljku predstavke zastupao je g J. Ahlin, advokat sa praksom u Ljubljani. Slovenačku Vladu (u daljem tekstu: Vlada) zastupala je Zastupnica g-đa B. Jovin Hrastnik, Državna tužiteljka.

3. Podnositeljka predstavke navela je da je krivični postupak koji se odnosio na seksualni napad na nju bio nerazumno dug, da je nije bio nepristrasan i da je ona u više navrata u tom postupku izložena traumatičnim iskustvima koji su narušavali njen lični integritet.

4. Dana 20. februara 2012. godine Vlada je obaviještena o predstavi.

ČINJENICE

1. OKOLNOSTI PREDMETA

A. Kontekst

5. Podnositeljka predstavke rođena je u Ukrajini 1987. godine, a u Sloveniju je stigla 2000. godine sa svojom sestrom i majkom koja se udala za Slovenskog državljanina.

6. U periodu između jula i decembra 2001. godine kada je imala 14 godina, nju je navodno više puta seksualno napao porodični prijatelj X, star 55 godina koji se zajedno sa svojom suprugom često starao za nju i pomagao joj u pripremama za takmičenja izbora ljepotice.

7. U julu mjesecu 2002. godine podnositeljka predstavke rekla je svojoj majci za navodne seksualne napade ali X nije bio voljan da o njima razgovara sa bilo kim drugim.

8. Dana 15. jula 2002. godine sveštenik je dao izjavu policiji u Mariboru u kojoj je rekao da mu je majka podnositeljke predstavke rekla da je zabrinuta da je X silovao podnositeljku predstavke.

B. Policijska istraga

9. Dana 16. jula 2002. godine majka podnositeljke predstavke podnijela je krivičnu prijavu protiv X u kojoj je navela da je X prisilio podnositeljku predstavke u nekoliko navrata da stupa s njim u seksualni odnos.

10. Dana 17. jula 2002. godine podnositeljku predstavke ispitala je policija u Mariboru i ona je opisala kako ju je X prisilio na razne seksualne radnje. Što se tiče vremenskog okvira ovih napada, podnositeljka predstavke navela je da je X prvi put pokušao da je poljubi prije jula mjeseca 2001. godine kada je ona počela da se pojavljuje kao model na modnim događajima. Navela je i niz slučajeva kada ju je X seksualno napao. Jednom prilikom je X legao na nju dok je spavala u njegovoj kući i pokušao da ima s njom seksualni odnos tako što joj je raširio noge jednom rukom a drugu joj ruku stavio preko usta da ne bi vrištala, ali ga je prekinuo njegov mlađi sin koji se penjao uz stepenice. Drugom prilikom, kada su bili na bazenu, on ju je dirao pod vodom. Isto tako je jednom prilikom X navodno odveo podnositeljku predstavke u napuštenu radionicu koju je imala njegova porodica i obavio s njom oralni seks. Nadalje, prema navodima podnositeljke predstavke, X ju je prisilio najmanje tri puta da mu pruži oralni seks, jednom u njegovoj kući, jednom u garaži njegove kompanije i treći puta u njegovom kombiju koji je parkirao u šumi pored grada. Posljednji puta je podnositeljka predstavke navodno pokušala da pobjegne, ali pošto nije poznavala kraj, vratila se u kombi. Podnositeljka predstavke

navela je da je X u nekoliko prilika pokušao odnos s njom ali da nije bila sigurna da je zaista uspio da proдре u nju. Ona je dalje navela da je pokušala da se odbrani tako što je plakala i gurala X od sebe, ali bez uspjeha.

11. Podnositeljku predstavke takođe je ispitao stručnjak ginekolog koji je utvrdio da je njen himen netaknut. Nadalje, tokom jula i avgusta 2002. godine policija je ispitala X i on je porekao svaki seksualni odnos sa podnositeljkom predstavke, kao i sa tri druga svjedoka.

12. Nakon niza neuspješnih pokušaja da se dobiju konkretne informacije od policije u vezi sa napretkom u istrazi, majka podnositeljke predstavke žalila se Okružnom državnom tužilaštvu u Mariboru.

13. Dana 27. juna 2003. godine Državno tužilaštvo je poslalo dopis policiji Maribora sa urgencijom da im odmah pošalju krivičnu prijavu koja je predata protiv X.

14. Dana 18. avgusta 2003. godine, policija je poslala izvještaj Državnom tužilaštvu u kome se navodi da podnositeljka predstavke nije dala detaljan opis svojih navoda i da nije navela lokacije navodnih silovanja. Policija je konstatovala da je podnositeljka predstavke ostavila utisak da je pod velikim psihološkim stresom i u strahu od reakcije njene majke. Zaključili su da nije bilo moguće potvrditi njene navode da je došlo do silovanja, ali da je jednako nemoguće utvrditi razloge za njenu ozbiljnu emotivnu uznemirenost.

C. Sudska istraga

15. Dana 28. avgusta 2003. godine Državno tužilaštvo podnijelo je zahtjev za sudsku istragu u odnosu na X na osnovu prijave za seksualno nasilje nad maloljetnom osobom mlađom od petnaest godina. U zahtjevu se navodilo da je X prisilio podnositeljku predstavke na oralni seks i imao seksualni odnos sa njom najmanje u tri navrata uprkos njenom protivljenju i tome da je pokušala da pruži otpor.

16. Dana 7. januara 2005. godine X je dobio poziv da se javi istražnom sudiji u Okružnom sudu u Mariboru. On je odbio da da bilo kakvu usmenu izjavu. Dana 10. marta 2005. godine X, koga je zastupao advokat, podnio je svoju pisanu izjavu u kojoj je porekao optužbe. On je takođe predao ljekarski izvještaj u kome je naveo da je od rođenja imao invaliditet lijeve ruke.

17. Dana 26. maja 2005. godine istražni sudija donio je odluku da otvori krivičnu istragu protiv X. Žalbu X protiv te odluke odbilo je pred-krivično vijeće Okružnog suda u Mariboru.

18. Dana 17. oktobra 2005. godine podnositeljka predstavke ispitana je kao svjedok pred Okružnim sudom u Ljubljani, od koga je traženo da obavi ispitivanje jer je podnositeljka predstavke živjela u tom području. Ispitivanje se nastavilo 8. novembra 2005. godine. X i njegov pravni savjetnik nisu obaviješteni o tom ispitivanju. Podnositeljka predstavke

svjedočila je detaljno o tome kada, gdje i kako je došlo do navodnih krivičnih djela. Ona je najprije opisala napad koji je izvršen u kući X, dok je tamo spavala, ponavljajući da je X-a omeo njegov sin. Prema izjavi podnositeljke predstavke, drugi napad se dogodio kada je, umjesto da odveze podnositeljku predstavke kući, X parkirao u šumi i počeo silom da je ljubi. X je zatim skinuo podnositeljku predstavke, raširio joj noge jednom rukom, a drugom joj držao zglobove i pokušao ponovo da ima odnos s njom, ali nije došlo do penetracije. Podnositeljka predstavke dalje je navela da ju je drugom prilikom X odveo do napuštene radionice njegove porodice i izvršio nad njom oralni seks. Ona je navela da je pokušala da se oslobodi od njegovog stiska, ali da je X ponovo stisnuo zglobove na ruci i takođe je udario preko lica. Ponovo je bilo pokušaja vaginalnog snošaja, ali do njega zapravo nije došlo. X joj je naredio da o tome nikome ne govori inače će on urediti da ona i njena porodica budu deportovane iz Slovenije. Podnositeljka predstavke dodala je da se dobro sjeća ova tri događaja i da su se oni desili tako kako ih je opisala, ali da je bilo niz sličnih incidenata u periodu od jula do decembra 2001. godine.

19. Dana 13. i 20. decembra 2005. godine suprugu g. X-a i još jednog svjedoka ispitao je istražni sudija u Okružnom sudu u Mariboru.

20. Dana 13. januara 2006. godine Okružni sud u Kopru, na zahtjev Okružnog suda u Mariboru, ispitao je svjedokinju D, koja je svjedočila da joj je podnositeljka predstavke rekla za navodno silovanje.

21. Dana 14. aprila 2006. godine, istražni sudija ispitao je svjedokinju H, koja je bila zaposlena u preduzeću X i njegove supruge. H. je svjedočila da nije primijetila da se X neprimjereno ponaša prema podnositeljki predstavke u prostorijama preduzeća.

22. Dana 16. maja 2006. godine istražni sudija odredio je vještaka ginekologa B. da utvrdi vjerovatnoću da je podnositeljka predstavke imala seksualni odnos u periodu između jula i decembra 2001. godine. Vještak je obavio konsultacije sa podnositeljkom predstavke koja je odbila kliničko ispitivanje. Ona je rekla vještaku B. između ostalog, da uprkos pokušajima X, nije zapravo došlo do seksualne penetracije. Tokom konsultacija, vještak je pokazao podnositeljki predstavke ortopedski izvještaj u kome se navodi da X nije mogao da koristi svoju lijevu ruku onako kako je ona to opisala, na što je podnositeljka predstavke odgovorila da je vidjela da X podiže određeni teret. Nadalje, B. je pokazao podnositeljki predstavke izvještaj policije u kome se navodi da ona nije mogla detaljno da opiše seksualne napade i konkretne lokacije i pitao zašto se nije branila od X recimo grebanjem ili ugrzima. Podnositeljka predstavke odgovorila je da nije ili nije mogla da se odbrani. Dana 19. juna 2006. godine vještak je pripremio svoj izvještaj koji je zasnovao na dokazima u spisima predmeta, uključujući i ginekološki izvještaj iz 2002. godine u kome se vidjelo da je u tom trenutku himen podnositeljke predstavke bio netaknut, te razgovor sa podnositeljkom predstavke. On je našao da ništa ne ukazuje sa sigurnošću

da je podnositeljka predstavke imala seksualni odnos sa X u predmetno vrijeme. Uz njegovo medicinsko mišljenje, vještak je dao komentar da postoje određene nedosljednosti u prikazu predmetnih događaja od strane podnositeljke predstavke. Iz izvještaja slijedi da nijedna od navodnih nedosljednosti nije vezana za medicinska pitanja.

23. Dana 20. juna 2006. godine istražni sudija odredio je vještaka iz oblasti kliničke psihologije R. Ona je, nakon što je obavila konsultacije sa podnositeljkom predstavke, podnijela svoj izvještaj 4. jula 2006. godine i zaključila sljedeće:

"Od 2001. godine Y pokazuje sve simptome žrtve seksualnog zlostavljanja i zlostavljanja druge vrste (emotivne, bihevioralne i fizičke simptome).

...

Uz emotivne posljedice, djevojka pokazuje vrlo tipične obrasce ponašanja koji su u vezi sa zlostavljanjem kroz koje je prošla, a i neke fizičke simptome (poremećeni san, noćne more, gubljenje svijesti). Simptomi su navedeni u izvještaju...

Težinu posljedica - fizičkih i seksualnih naročito - teško je ocijeniti u ovom trenutku. Ali, kao i kratkoročne, i dugoročne posljedice mogu se predvidjeti. Njihov stvarni obim postaće očigledan u ključnoj fazi života ove djevojke i u stresnim situacijama.

...

Zbog ovih posljedica, koje su najteže u psihološkoj sferi... od veoma je marginalnog značaja da li je tokom nasilnog ponašanja počinioca dijete žrtva zaista prošlo kroz defloraciju himena ili nije...

Obrasce seksualnog ponašanja može na pravi način ocijeniti samo stručnjak za kliničku psihologiju..."

24. Dana 15. septembra 2006. godine, Tužilaštvo okruga Maribor podiglo je optužnicu protiv X za seksualno nasilje protiv djeteta starosti ispod 15 godina po članu 183 stavovi 1 i 2 Krivičnog zakonika. Prigovor X na optužnicu odbacilo je pretkrivično vijeće Mariborskog Okružnog suda dana 20. oktobra 2006. godine.

D. Suđenje

25. Mariborski Okružni sud zakazao je pretres za 27. jun 2007. godine. Međutim, on je odloženo nakon zahtjeva X na osnovu dokumenta kojim se potvrđuje da mu je određeno bolovanje od nekoliko sedmica.

26. Pretres je zatim zakazan za 3. oktobar 2007. godine, ali je odložen na zahtjev advokata X. Naredni pretres trebalo je da se održi 12. novembra 2007. godine. Međutim, zbog odsustva jednog člana porote, pretres je odložen. Nakon toga, X je obavijestio sud da treba da ide na poslovni put, i iz tog razloga je naredni pretres odložen do 16. januara 2008. godine.

27. Dana 16. januara 2008. godine X se nije pojavio pred sudom. Dana 17. januara 2008. godine on je dostavio potvrdu o bolovanju.

28. Dana 25. januara 2008. godine advokat X-a obavijestio je sud da je X otkazao njegovo punomoćje i da će ga od tog trenutka zastupati drugi advokat, M. Međtuid, sud nije dobio novo punomoćje kojim se M. ovlašćuje da djeluje kao zastupnik X. Pošto je X optužen za krivično djelo u vezi sa kojim je obavezno postojanje pravnog zastupnika, dana 28. januara 2008. godine sud je odredio M. za advokata X.

29. Dana 14. marta 2008. godine sud je održao pretres, sa koga je javnost bila isključena zbog zaštite privatnosti i javnog morala. Sud je saslušao X. Na ročištu je advokat podnositeljke predstavke tražio isključenje M, advokata X, jer su 2001. godine podnositeljka predstavke i njena majka od njega tražile savjet o predmetnom pitanju. Nadalje, majka podnositeljke predstavke bila je s njim u intimnom odnosu. M. je porekao da je ikada vidio podnositeljku predstavke ili njenu majku i rekao da je samo znao da je advokat za čiju firmu je on radio u to vrijeme zastupao rastavljenog muža majke podnositeljke predstavke u postupku razvoda. Vijeće je odbacilo predlog podnositeljke predstavke, odlučivši da nisu postojali zakonski osnovi za diskvalifikovanje pravnog zastupnika.

30. Dana 14. marta 2008. godine X je predao svoja izjašnjenja u kojima je naveo da nije bio u stanju da prema podnositeljki predstavke upotrijebi fizičku silu, jer je od rođenja imao težak invaliditet na lijevoj ruci koja je bila 15 cm kraća od desne ruke. X je naveo da on praktično nije mogao koristiti invalidnu ruku. Nadalje, tvrdio je da su on i njegova porodica pomagali podnositeljki predstavke i njoj sestri da se integrišu u novo društvo i da nauče slovenački, dok se njihova majka zanimala svojim privatnim aktivnostima. Prema navodima X, optužbe za seksualno nasilje pokrenula je majka podnositeljke predstavke koja je željela da od njega izvuce novac.

31. Dana 14. aprila 2008. godine sud je održao drugi pretres u ovom predmetu. X-a je ispitao državni tužilac, uglavnom o korišćenju lijeve ruke i u vezi s tim X je priznao da, iako obično vozi automobile sa automatskim mjenjačem, povremeno vozi i manje automobile sa ručnim mjenjačem. Međutim, kada mu je postavljeno pitanje da li je ikada vozio kamion, X je odgovorio da to nema nikakav uticaj na predmet, priznajući ipak da ima dozvolu da vozi sve kategorije drumskih vozila. Kada je podnositeljka predstavke pozvana da svjedoči, sud je prihvatio njen zahtjev da X ne bude prisutan u prostoriji za saslušavanje. Dok je govorila o slučajevima seksualnog zlostavljanja od strane X, podnositeljka predstavke je stalno plakala i pretres je odložen za nekoliko minuta zbog toga. Pravni zastupnik X je zatim ispitivao podnositeljku predstavke, postavljajući joj pitanje koliko je bila visoka i teška u predmetno vrijeme. Podnositeljka predstavke se jako uzrujala i zapitala M zašto, pošto je on privi koji je čuo njenu priču, sada postavlja ta pitanja i zastupa X. M. je prokomentarisao da je to dio taktike. Zbog stresa podnositeljke predstavke saslušanje je odloženo.

32. Dana 9. maja 2008. godine sud je održao treći pretres. Ispitivanje podnositeljke predstavke nastavilo se bez prisustva X. Kada joj je postavljeno pitanje kako se osjeća kada se osvrne na cijelu situaciju, ona je plakala i rekla da joj niko ne pomaže i da se postupak oteže nekoliko godina tokom kojih ona ponovno proživljava traumu.

33. Dana 27. avgusta 2008. godine, podnositeljka predstavke uložila je kontrolni zahtjev po Zakonu o zaštiti prava na suđenje bez neprimjerenih odlaganja (u daljem tekstu "Zakon iz 2006. godine") sa ciljem da ubrza postupak.

34. Dana 26. septembra 2008. godine, sud je održao četvrtu raspravu bez prisustva javnosti na kojoj je X lično postavio podnositeljki predstavke preko stotinu pitanja, počevši sa komentarom u formi pitanja "Da li je tačno da si mi rekla i pokazala mi da možeš da zaplačeš kadgod poželiš i da ti svi povjeruju". Iz zapisnika sa pretresa izgleda da podnositeljka predstavke nije odgovorila. X je zatim postavio podnositeljki predstavke niz pitanja koja su imala za cilj da se dokaže da su se njih dvoje vidali uglavnom na okupljanjima njihovih porodica ili kada je podnositeljka predstavke, kada joj je trebao prevoz ili neka druga pomoć, aktivno tražila njegovo društvo. Među pitanjima koja je postavio X bila su: "Da li je tačno da nije moguće da sam te zlostavljao tokom večeri događaja, kako si navela 14. aprila", "Da li je tačno da ukoliko sam ja želio da zadovoljim svoje seksualne potrebe, ja bih te barem jednom pozvao", "Zašto si me nazvala u septembru i tražila da te povezem van grada ako sam te prije tog datuma već pet puta silovao", "Zašto si me zvala, jer ja sasvim sigurno tebe nisam zvao,", ili "Da li je tačno da si tražila da se sami izvezemo iz grada, jer si željela da razgovaraš sa mnom i da proslavimo tvoj uspjeh na takmičenju ljepote". Podnositeljka predstavke insistirala je da nije zvala X i da nije inicirala izlaske sa njim, već da je on zvao nju. X je takođe pitao podnositeljku predstavke da li mu je ona rekla, da će ona uvijek biti gore i da želi da bude ljubavnica.

35. Štaviše, X tvrdi da je optužbe za silovanje izmislila majka podnositeljke predstavke. Zbog toga je on postavio podnositeljki predstavke brojna pitanja o njenoj majci, uključujući i o njenom znanju slovenačkog jezika, njenom radu i ličnim odnosima. Nadalje, X je pokazao podnositeljki predstavke ljekarski izvještaj u kome se navodi da je od rođenja imao invaliditet lijeve ruke. Podnositeljka predstavke insistirala je na tome da je vidjela da X koristi lijevu ruku u svakodnevnom životu, i u vožnji, za podizanje i nošenje djece i njihovih školskih torbi, ili kutija i boca. Tokom ispitivanja, X je osporio tačnost i kredibilitet odgovora podnositeljke predstavke, opširno komentarišući okolnosti koje je ona opisala i osporio njenu verziju dešavanja. On je nastavio to da čini čak i nakon što mu je predsjedavajući sudija objasnio da će imati priliku da da svoje komentare nakon ispitivanja podnositeljke predstavke.

36. Tokom unakrsnog ispitivanja, X je ponovio niz pitanja i na kraju ga je predsjedavajuća sudija upozorila. Štaviše, predsjedavajuća sudija zabranila je sedam pitanja za koje je smatrala da nemaju uticaja na predmet.

37. U tri navrata sud je naložio kratke pauze zbog uzrujanosti i plakanja podnositeljke predstavke. Nakon jedne od tih pauza X je pitao podnositeljku predstavke da li bi se osjećala bolje da svi pođu na večeru kao nekada, i da li onda možda ne bi toliko plakala.

38. U jednom trenutku podnositeljka predstavke tražila je od suda da odloži suđenje jer su joj pitanja bila previše stresna. Međutim, nakon što joj je X rekao da naredna rasprava ne može da se održi do 19 novembra 2008. godine kada bi se on vratio sa poslovnog puta, podnositeljka predstavke rekla je, plačuci, da treba da nastavi sa ispitivanjem jer je željela da se sve to završi. Na kraju, nakon četiri sata unakrsnog ispitivanja podnositeljke predstavke predsjedavajuća sudija odložila je raspravu do 13. oktobra 2008. godine.

39. Supruga i tašta X i jedan zaposleni u njegovom preduzeću su ispitani na narednom pretresu, i svo troje su potvrdili da X veoma slabo koristio lijevu ruku i sasvim sigurno nije mogao da podiže terete.

40. Dana 24. novembra 2008. godine održana je šesta rasprava. Ispitivanje podnositeljke predstavke od strane X trajao je sat i po. Kada ju je ispitivao M - pravni zastupnik X, podnositeljka predstavke ponovo je navela da mu je već cijelu priču ispričala ranije. M. je to porekao i naveo da bio on, da je bio obaviješten o tome savjetovao podnositeljki predstavke da ode u bolnicu i u policiju. Kada je ispitivanje podnositeljke predstavke završeno, ispitivana je njena majka, uglavnom o njenim privatnim odnosima.

41. Na kraju rasprave M, pravni zastupnik X potvrdio je da je susreo majku podnositeljke predstavke u vrijeme kada je radio u advokatskoj firmi zajedno sa advokatom koji ju je zastupao u određenim sudskim postupcima. On je takođe naveo da će obavijestiti sud u roku od tri dana o tome da li će zahtijevati da bude diskvalifikovan iz zastupanja X u postupku. Dana 25. novembra 2008. god M. je tražio od suda da ga diskvalifikuje iz predmeta jer su ga se lično ticale određene izjave koje je dala majka podnositeljke predstavke.

42. Na raspravi od 15. decembra 2008. godine sud je odbio zahtjev M, pravnog zastupnika X, našaviši da nema zakonskih razloga za njegovo diskvalifikovanje. Nadalje, vještak iz oblasti ginekologije, B. ispitani je kao svjedok. On je priznao da je, da bi pojasnio okolnosti, u svom izvještaju govorio o određenim pitanjima koja nisu bila dio zahtjeva istražnog sudije. Nadalje, on je ponovio da je himen podnositeljke predstavke bio netaknut u materijalno vrijeme.

43. Dana 22. januara 2009. godine sud je održao osmi pretres u predmetu i ispitao vještaka kliničke psihologije R, koja je ponovo navela da seksualno zlostavljanje koje se desilo davno ne može da se dokaže nikakvim materijalnim dokazima već da se mogu cijeniti samo psihološke posljedice.

Ona je dalje ponovila da je podnositeljka predstavke pokazivala jasne simptome seksualnog zlostavljanja.

44. Dana 20. februara 2009. godine sud je postavio T, drugog vještaka ginekologa da da mišljenje o tome da li je podnositeljka predstavke mogla da ima seksualni odnos u materijalno vrijeme, s obzirom na rezultate medicinskog ispitivanja (v. stav 11. ove presude). Dana 10. marta 2009. godine vještak je predao svoj izvještaj u kome je naveo da ti rezultati nisu u neskladu sa prikazom predmetnih događaja od strane podnositeljke predstavke.

45. Dana 16. marta 2009. godine sud je održao pretres na kome je postavio N, vještaka ortopedske struke, da pripremi mišljenje o tome da li je, s obzirom na invaliditet lijeve ruke, X mogao da izvede radnje koje je opisala podnositeljka predstavke.

46. Dana 5. maja 2009. godine vještak N predao je svoj izvještaj u kome je naveo da je lijeva ruka X imala teški invaliditet i da iz tih razloga neki događaji nisu mogli da se dogode onako kako ih je opisala podnositeljka predstavke.

47. Dana 8. juna 2009. godine sud je održao raspravu na kojoj je ispitivan vještak N. Kao odgovor na pitanja koja je postavio pravni zastupnik podnositeljke predstavke, N je objasnio da je svoje mišljenje bazirao na dokumentima u medicinskom dosijeu X, na rentgenskim snimcima koje mu je X dostavio i na pregledu X.

48. Još jedna rasprava održana je 9. jula 2009. godine. Podnositeljka predstavke tražila je da se dalje ispita vještak N.

49. Dana 29. septembra 2009. godine sud je održao dvanaestu i posljednju raspravu u ovom predmetu. Na toj raspravi podnositeljka predstavke i državni tužilac ispitali su vještaka N koji je, između ostalog, naveo da je X mogao da koristi lijevu ruku samo kao pomoć desnoj u obavljanju nekih specifičnih poslova, ali da praktično nije imao snage u lijevoj ruci. Po mišljenju vještaka, X ne bi bio u stanju da raširi noge podnositeljke predstavke lijevom rukom, i ne bi mogao skinuti pantalone, kako je ona navodila. Nakon što je tužilac postavio pitanje da li se njegova ocjena bazira na pretpostavci da je podnositeljka predstavke upotrijebila svu svoju snagu da se odupre X-u, N je konstatovao: "Nisam bazirao moj zaključak na toj pretpostavci, jer nisam znao da li se opirala ili se svojevrijem predala." Nakon što mu je postavljeno pitanje da li je podnositeljka predstavke koja je imala 14 godina mogla da se odupre X koji je navodno ležao na njoj, on je rekao da vjeruje da je mogla. N. je takođe svjedočio da iako je X imao više od uobičajene snage u desnoj ruci, on nije mogao napastvovati podnositeljku predstavke onako kako ona to navodi.

50. Nakon ispitivanja N, podnositeljka predstavke, koja je tražila i dobila mišljenje drugog ortopeda u vansudskom postupku u kome se navodi da je X mogao i dalje ograničeno da koristi lijevu ruku, tražila je da se postavi drugi vještak ortopedske struke jer su postojale sumnje u zaključke N. Taj

zahtjev, kao i zahtjev podnositeljke predstavke da sud pozove kao svjedoke i njenu sestru i majčinog bivšeg supruga koji su navodno vidjeli kako X vesla sa obje ruke, sud je odbio kao nepotreban. Štaviše, odbijen je i zahtjev tužioca da se ponovo pregleda podnositeljka predstavke.

51. Na kraju saslušanja sud je izrekao presudu oslobađajući X svih optužbi. S obzirom na izrečenu presudu, sud je uputio podnositeljku predstavke da podnese zahtjev za naknadu štete, što je ona i učinila u postupku pred građanskim sudom.

52. Dana 15. decembra 2009. godine podnositeljka predstavke uložila je novi kontrolni zahtjev po Zakonu iz 2006. godine. Dana 22. decembra 2009. godine dobila je odgovor od suda kojim je obavještavaju da su joj pisane osnove presude poslate toga dana.

53. U pisanim osnovama presude, sud je obrazložio da je izvještaj vještaka ortopedske struke osporio sposobnost X da izvrši određene radnje koje je opisala podnositeljka predstavke, za koje je morao koristiti obje ruke. Kako je obrazložio vještak, X nije bio u stanju ni da pomjeri lijevu ruku u položaj koji bi mu omogućio da svuče pantalone ili da raširi noge podnositeljke predstavke. Prema mišljenju suda, činjenica da su vještaci dokazali da neki od navoda podnositeljke predstavke nisu tačni izazvala je sumnje u njenu verziju svih dešavanja. Na osnovu principa da u slučaju svake osnovane sumnje treba presuditi u korist optuženog (*in dubio pro reo*), sud je oslobodio X. Što se tiče izvještaja vještaka psihološke struke R, u kome je utvrđeno da je podnositeljka predstavke pretrpjela seksualno zlostavljanje, sud je konstatovao da se ne može ignorirati presuda koja je donesena u drugom postupku koji se odnosi na rastavljenog supruga majke podnositeljke predstavke u kojoj je nadležni sud prihvatio da je on vršio seksualne radnje pred podnositeljkom predstavke i njenom sestrom i da se takođe neprikladno ponašao prema podnositeljki predstavke.

54. Dana 30. decembra 2009. godine državna tužiteljka uložila je žalbu u kojoj je kritikovala sud jer nije uzeo u obzir činjenicu da je zbog svoje starosti, pola i tjelesne mase X bio mnogo snažniji od podnositeljke predstavke i da je bio u poziciji moći zbog svog ekonomskog i socijalnog statusta. Štaviše, ona je istakla da je X upravljao vozilima sa ručnim mjenjačem što je iziskivalo korišćenje obje ruke. Tužiteljka je dalje navela da za predmetno krivično djelo nije bilo obavezno da se seksualni čin izvrši silom; bilo je dovoljno da mu se podnositeljka predstavke protivila. Ona je takođe naglasila da je postupak u toku već osam godina što je pogoršavalo traumu koju je pretrpjela podnositeljka predstavke.

55. Viši sud u Mariboru je 26. maja 2010. godine odbacio ovu žalbu. Sud je naime utvrdio da je presuda prvostepenog suda jasna i precizna i da obezbjeđuje argumente vezane za sumnju da je X počinio navodna krivična djela.

56. Podnositeljka predstavke kasnije je tražila da Vrhovni državni tužilac preda zahtjev za zaštitu zakonitosti (vanredni pravni lijek). Dana 28. jula

2010. godine Vrhovni državni tužilac obavijestio je podnositeljku predstavke da gorepomenuti zahtjev može da se odnosi samo na zakonitost postupka, a ne i na ocjenu činjenica, što je tražila podnositeljka predstavke.

E. Naknada za odlaganja u krivičnom postupku

57. Dana 11. februara 2011. godine podnositeljka predstavke i Vlada postigli su vansudsko poravnanje po Zakonu iz 2006. godine u iznosu od 1.080 eura (EUR) kojim se pokriva naknada materijalne i nematerijalne štete koju je pretrpjela podnositeljka predstavke zbog povrede njenog prava na suđenje bez neprimjerenih odlaganja u krivičnom postupku o kojem je ovdje riječ. Podnositeljka predstavke takođe je dobila 129,60 eura na ime troškova postupka

II. RELEVANTNO PRAVO I PRAKSA

A. Relevantno domaće krivično pravo

58. Član 183 stavovi 1 i 2 Krivičnog zakonika kojima se uređuje krivično djelo seksualnog nasilja nad licem mlađim od 15 godina, koji je bio na snazi u materijalno vrijeme, glasi:

"(1) Lice koje stupi u seksualni odnos ili neki drugi seksualni čin sa licem suprotnog ili istog pola koje nije napunilo petnaest godina starosti, i ukoliko je zrelost počinioca i žrtve očigledno nesrazmjerna, kazniće se zatvorskom kaznom od jedne do osam godina.

(2) Lice koje počini navedene radnje protiv lica koje nije napunilo deset godina, ili protiv vulnerabilnog lica koje nije napunilo petnaest godina, ili upotrebom sile protiv života i tjelesnog integriteta, kazniće se zatvorskom kaznom od tri godine i više.

..."

59. Član 148 Zakonika o krivičnom postupku, koji je bio na snazi u materijalno vrijeme predviđa da policija, kada zaključi izviđaj navodnog krivičnog djela, sastavlja krivičnu prijavu na osnovu prikupljenih informacija i šalje je državnom tužilaštvu. Međutim, čak i ako prikupljene informacije naizgled ne pružaju nikakav osnov da se podnese krivična prijava, policija predaje izvještaj o svojim radnjama državnom tužiocu.

60. Što se tiče zaštite maloljetnih žrtava krivičnih djela seksualne prirode u sudskim istragama, Zakonik o krivičnom postupku sadrži niz odredbi koje imaju za cilj da zaštite maloljetne žrtve ili svjedoke u krivičnom postupku. U postupku koji se odnosi na krivična djela protiv seksualnog integriteta, maloljetnici moraju, od samog pokretanja krivičnog postupka nadalje, imati zastupnika da zaštiti njihova prava. Maloljetnim žrtvama koje nemaju advokata sud u predmetu dodjeljuje advokata. Štaviše, okrivljeno lice ne smije prisustvovati ispitvanju svjedoka mlađeg od 15 godina koji tvrdi da je

žrtva krivičnog djela protiv seksualnog integriteta. U tom smislu, član 240 Zakona predviđa da maloljetnici, naročito oni koji su pogođeni krivičnim djelom, treba da budu ispitani tako da se u obzir uzmu njihove godine da bi se izbjegli svi štetni efekti na njihovo duševno stanje.

61. Da bi se obezbijedio nesmetani tok sudske istrage, strane i žrtva mogu, po članu 191 Zakonika o krivičnom postupku iz 1994. godine, da se žale predsjedniku suda koji je zadužen za istragu odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti. Kada ispita pritužbe, predsjednik mora da obavijesti lice koje se žalilo o svim koracima koji su preduzeti u tom smislu.

62. Nadaje, što se tiče vremenskog okvira za zakazivanje krivičnog postupka, član 286 (2) Zakonika o krivičnom postupku predviđa da predsjedavajući sudija mora da zakaže prvu raspravu u roku od dva mjeseca od primitka optužnice. Ukoliko to ne učini, on mora o tome da obavijesti predsjednika suda, a predsjednik suda mora da preduzme potrebne radnje da zakaže raspravu.

63. Što se tiče toka rasprave, član 295 Zakonika o krivičnom postupku predviđa da javnost može biti isključena sa rasprave ukoliko to iziskuje, na primjer, potreba da se zaštiti lični ili porodični život optuženoga ili žrtve. Prema članu 299 Zakonika, predsjedavajući sudija vodi pretres, daje riječ stranama i ispituje okrivljenoga, žrtve i vještake. Štaviše, dužnost je predsjedavajućeg sudije da obezbijedi da se predmet u potpunosti rasvijetli, da je otkrije istina i da se otklone sve prepreke koje dovode do produžavanja postupka.

64. Okrivljeni može biti privremeno udaljen iz sudnice ukoliko svjedok odbije da svjedoči u njegovom prisustvu. Izjava svjedoka se zatim čita okrivljenome i on ima pravo da mu/joj postavi pitanja. Ipak, po članu 334(2) Zakonika o krivičnom postupku predsjedavajući sudija zabraniće sva pitanja koja su već bila postavljena, ili koja nemaju nikakve veze sa predmetom ili koja sama po sebi predstavljaju sugestivni odgovor koji treba da se dobije.

B. Relevantno domaće građansko pravo i praksa

1. Građanska tužba za naknadu štete

65. Član 148 Zakona o obligacionim odnosima kojim se uređuje odgovornost pravnih lica za štetu nanесenu od strane nekog od njemu podređenih tijela i koji se primjenjuje na utvrđivanje odgovornosti države za štetu, predviđa da je pravno lice odgovorno za štetu nanесenu trećoj strani od strane nekog od njoj podređenih tijela u vršenju njegovih funkcija ili u vezi sa njima. Da bi se tužitelju dosudila naknada štete koju mu je nanijela država, on ili ona moraju dokazati sva četiri elementa odgovornosti države, tj. nezakonitost djelovanja države, postojanje štete, uzročno-posljedičnu vezu i nemar ili grešku na strani države.

66. Prema členu 179 Zakona o obligacionim odnosima, koji predstavlja zakonski osnov za dosuđivanje naknade štete za nematerijalnu štetu, ta naknada može se dosuditi u slučaju povrede prava ličnosti, te za fizičku ili duševnu uznemirenost zbog smanjenja životnih aktivnosti, ruženja, klevetanja, smrti bliskog rođaka ili straha, ukoliko okolnosti predmeta, a naročito nivo i trajanje uznemirenosti i straha koji su tim okolnostima izazvani, opravdavaju dosuđivanje naknade štete.

67. Prema odluci Vrhovnog suda br. II Ips 305/2009, dosuđivanje naknade nematerijalne štete strogo je ograničeno na kategorije štete koje su precizirane u Zakonu o obligacionim odnosima, uz poštovanje principa *numerus clausus*. Vrhovni sud je tako odlučio da naknada nematerijalne štete zbog pretjerane dužine postupka ne može da se klasifikuje u kategorije štete koja se priznaje po Zakonu o obligacionim odnosima, jer pravo na suđenje u razumnom roku ne može da se tumači kao pravo ličnosti.

2. Zakon o zaštiti prava na suđenje bez neprimjerenog odlaganja (Zakon iz 2006. godine)

68. Po členu 1 Zakona iz 2006. godine svakoj strani u sudskom postupku - uključujući žrtvu krivičnog djela - jemči se pravo da sud o njegovim/njenim pravima odlučuje bez neopravdanog odlaganja.

C. Relevantno međunarodno pravo

69. Deklaracija osnovnih principa pravde za žrtve zločina i zloupotrebe moći usvojena Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 40/34 od 29. novembra 1985. godine predviđa da žrtve zločina treba da se tretiraju sa saosjećanjem i poštovanjem njihovog dostojanstva (Aneks, član 4). Štaviše, senzibilnost sudskih i upravnih postupaka na potrebe žrtava treba da se olakša, između ostalog, preduzimanjem mjera da se na minimum svede nelagodnost žrtava, da se zaštiti njihova privatnost kada je to potrebno, i da se osigura njihova bezbjednost i bezbjednost njihovih porodica i svjedoka koji svjedoče sa njihove strane, od zastrašivanja i odmazde (Aneks, član 6 (d)).

70. Žrtve krivičnih djela nadalje uživaju zaštitu po zakonodavstvu Evropske unije. Tokom 2001. godine, Okvirna odluka Savjeta o položaju žrtava krivičnog postupka (2001/220/JHA) usvojena je sa ciljem da se uvedu minimalni standardi prava i zaštite žrtava krivičnih djela. Član 2 Okvirne odluke obavezuje države članice da obezbijede da žrtve imaju stvarnu i odgovarajuću ulogu u svom krivično-pravnom sistemu i da se tretiraju sa dužnim poštovanjem dostojanstva pojedinca tokom postupka. Štaviše, član 3 predviđa da žrtvama mora da se obezbijedi mogućnost da budu saslušane tokom postupka i da dostave dokaze. Međutim, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere da bi se obezbijedilo da njih vlasti ispituju samo u onoj mjeri u kojoj je to neophodno za svrhe krivičnog postupka.

Član 8 obavezuje države članice da predvide niz mjera koje imaju za cilj da zaštite bezbjednost i privatnost žrtve u krivičnom postupku. Između ostalog, moraju se preduzeti mjere da se obezbijedi da kontakt između žrtava i počinitelja u prostorijama suda može da se izbjegne ukoliko on nije neophodan u interesu krivičnog postupka. Takođe, države članice moraju da obezbijede da kada postoji potreba da se zaštite žrtve, naročito one najugroženije - od posljedica davanja dokaza u otvorenom sudu, one mogu da imaju pravo da svjedoče na način koji omogućava da se taj cilj postigne, svim odgovarajućim sredstvima koja su u skladu sa njihovim osnovnim pravnim principima.

71. Štaviše, ambicija država članica EU da osnaže prava žrtava krivičnog djela vodila je do toga da se 25. decembra 2012. godine usvoji Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta (2012/29/EU) kojom se uspostavlja minimum standarda za prava, podršku i zaštitu žrtava krivičnih djela i kojom se zamjenjuje Okvirna odluka Savjeta 2001/220/JHA. Ova Direktiva, koja treba da se implementira u domaće pravo država članica EU do 16. novembra 2015. godine, predviđa, u svom relevantnom dijelu, sljedeće:

Uvodna odredba 19

"Lice treba smatrati žrtvom bez obzira da li je počinitelj identifikovan, priveden, krivično gonjen ili osuđen i bez obzira na porodične veze među njima. ..."

Član 20 - Pravo na zaštitu žrtava tokom krivičnih istraga

"Bez obzira na pravo na odbranu i u skladu sa pravilima sudske diskrecije, države članice moraju obezbijediti da tokom krivičnog postupka:

(a) razgovori žrtvama budu vođeni bez neopravdanih odlaganja nakon što je pritužba u odnosu na krivično djelo podnesena nadležnom organu;

(b) broj razgovora sa žrtvom bude sveden na minimum i da se razgovori obavljaju samo kada je strogo neophodno zbog krivične istrage;

...

(d) medicinska ispitivanja svedu na minimum i da se obavljaju samo kada je strogo neophodno zbog krivičnog postupka."

Član 22 - Pojedinačna ocjena žrtve da bi se identifikovale posebne potrebe zaštite

"1. Države članice moraju da obezbijede da žrtve dobiju blagovremenu i pojedinačnu ocjenu, u skladu sa domaćim postupkom, da se identifikuju posebne potrebe za zaštitom i da se utvrdi da li i u kojoj mjeri bi žrtvi koristile posebne mjere u toku krivičnog postupka, kako je predviđeno članovima 23 i 24 zbog njihove naročite ugroženosti od sekundarne i ponovljene viktimizacije, zastrašivanja i odmazde.

2. Pojedinačna ocjena naročito mora da uzme u obzir:

(a) lične karakteristike žrtve;

(b) vrstu ili prirodu krivičnih djela; i

(c) okolnosti krivičnog djela.

3. U kontekstu individualne ocjene, naročita se pažnja mora posvetiti žrtvama koje su pretrpjele značajnu štetu zbog težine krivičnog djela; žrtvama krivičnog djela koje je počinjeno sa pristrasnošću ili diskriminatornim motivom koji mogu, naročito, biti vezani za njihove lične karakteristike; žrtvama čiji odnos sa počiniocem i njihova zavisnost od počinioca mogu da ih učine naročito ugroženima. U tom smislu, žrtve terorizma, organizovanog kriminala, trgovine ljudima, rodno motivisanog nasilja, nasilja u odnosima bliskih lica, seksualnog nasilja, eksploatacije ili zločina iz mržnje, i žrtve sa invaliditetom moraju biti uzete u obzir sa dužnom pažnjom.

...”

Član 23 - Pravo žrtava sa posebnim potrebama na zaštitu tokom krivičnog postupka.

"1. Bez obzira na prava na odbranu i u skladu sa sudskim diskrecionim pravima, države članice moraju obezbijediti da žrtve koje imaju posebne potrebe za zaštitom i koriste posebne mjere identifikovane nakon individualne procjene predviđene članom 22 (1), mogu da koriste mjere predviđene u stavu 2 i 3 ovog člana. Posebna mjera predviđena nakon individualne procjene ne stavlja se na raspolaganje ukoliko operativna ili praktična ograničenja to onemogućavaju ili kada postoji hitna potreba da se obavi razgovor sa žrtvom i kada, ukoliko se to ne uradi, može da se naudi žrtvi ili nekom drugom licu ili se može ugroziti tok postupka.

2. Sljedeće mjere stavlja se na raspolaganje tokom krivičnih istraga žrtvi sa posebnim potrebama za zaštitom utvrđenim u skladu sa članom 22 (1):

...

(b) razgovore sa žrtvom obavljaju profesionalci ili se oni obavljaju preko profesionalaca koji su obučeni za tu svrhu;

...

3. Sljedeće mjere stavlja se na raspolaganje tokom sudskog postupka žrtvi sa posebnim potrebama za zaštitom utvrđenim u skladu sa članom 22 (1):

(a) mjere sa ciljem da se izbjegne vizuelni kontakt između žrtava i počinitelaca, uključujući i tokom davanja dokaza, odgovarajućim sredstvima, uključujući i upotrebu komunikacione tehnologije;

(b) mjere da se obezbijedi da žrtve mogu da se saslušaju u sudnici nasamo, naročito kroz korišćenje odgovarajuće komunikacione tehnologije;

(c) mjere kojima se izbjegava nepotrebno ispitivanje vezano za privatni život žrtve a nevezano za krivično djelo; i

(d) mjere koje omogućavaju da dođe do saslušanja bez prisustva javnosti."

72. Dana 5. maja 2011. godine Savjet Evrope usvojio je Konvenciju o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, koja je stupila na snagu 1. avgusta 2014. godine. Slovenija je potpisala Konvenciju 8. septembra 2011. godine, ali ona još nije ratifikovana. Konvencija, u svom relevantnom dijelu, glasi:

Član 49 - Opšte obaveze

"1. Strane se obavezuju da preduzmu neophodne zakonodavne ili druge mjere i obezbijede da se istrage i sudski postupci za sve vidove nasilja obuhvaćenih ovom

Konvencijom sprovode bez neopravdanog odlaganja i da se uzimaju u obzir prava žrtve tokom svih faza krivičnog postupka.

2. U skladu sa osnovnim principima ljudskih prava i imajući u vidu razumijevanje nasilja iz rodne perspektive, strane se obavezuju da preduzmu neophodne zakonodavne ili druge mjere i obezbijede djelotvornu istragu i krivično gonjenje za djela utvrđena u skladu sa ovom Konvencijom."

Član 54 - Istrage i dokazi

"1. Strane moraju da preduzmu neophodne zakonodavne i druge mjere kako bi obezbijedile, u svakom građanskom ili krivičnom postupku, da se dozvoli iznošenje dokaza koji se odnose na seksualnu istoriju i ponašanje žrtve samo kada je to relevantno i neophodno."

Član 56 - Mjere zaštite

"1. Strane se obavezuju da preduzmu neophodne zakonodavne i druge mjere i zaštite prava i interese žrtava, uključujući njihove posebne potrebe koje imaju kao svjedoci u svim fazama istrage i sudskog postupka, a naročito putem:

a. obezbjeđivanja njihove zaštite, kao i zaštite njihovih porodica i svjedoka od zastrašivanja, odmazde i ponovljene viktimizacije;

b. obezbjeđivanja da su žrtve obavještenje, barem u slučajevima gdje žrtve i njihove porodice mogu biti u opasnosti, kada počinitelj pobjegne ili je privremeno ili trajno pušten na slobodu;

c. obavještanja žrtava, pod uslovima predviđenim u domaćem pravu, o njihovim pravima i uslugama koje su im na raspolaganju, o ishodu njihove žalbe, prijave, o opštem napretku istrage odnosno postupka i o njihovoj ulozi u tome, kao i o ishodu njihovog slučaja;

d. omogućavanja žrtvama da u skladu sa proceduralnim pravilima domaćeg prava, budu saslušane, pruže dokaze i predstave svoja stanovišta, potrebe i bojazni, neposredno ili preko posrednika, i da one budu uzete u razmatranje;

e. obezbjeđivanje žrtvama odgovarajuće usluge podrške tako da njihova prava i interesi budu propisno predstavljeni i uzeti u obzir;

f. obezbjeđivanja da mogu da se usvoje mjere za zaštitu privatnosti i ugleda žrtve;

g. obezbjeđivanja da se u sudu i u prostorijama organa za sprovođenje zakona kadgod je moguće izbjegava kontakt između žrtava i počinitelja;

h. obezbjeđivanja da žrtve imaju nezavisne i kompetentne prevodioce kada su strane u postupku ili kada daju dokaze;

i. omogućavanje da žrtve mogu da svjedoče, u skladu sa pravilima koja predviđa domaće pravo, u sudnici u kojoj ne moraju biti prisutni, ili barem da ne bude prisutan navodni počinitelj, naročito putem upotrebe odgovarajućih komunikacionih tehnologija kada je to moguće.

2. Dijete žrtva ili dijete svjedok nasilja protiv žena i nasilja u porodici mora da dobije, kada je to prikladno, posebne mjere zaštite, pri čemu se uzimaju u obzir najbolji interesi djeteta."

PRAVO

II.NAVODNE POVREDE ČLANOVA 3 I 8 KONVENCIJE

73. Podnositeljka predstavke žalila se po članovima 3 i 8 Konvencije da su krivični postupci u vezi sa seksualnim napadima na nju u nesaglasju sa pozitivnom obavezom tužene države da obezbijedi djelotvornu zakonsku zaštitu od seksualnog zlostavljanja, jer je u njima došlo do nerazumnog odugovlačenja, nedostajala je nepristrasnost i ona je bila izložena traumatičnim iskustvima zbog povreda njenog ličnog integriteta. Štaviše, podnositeljka predstavke tvrdila je da nije imala djelotvoran pravni lijek za svoje pritužbe, koji je bio propisan članom 13 Konvencije.

74. Uzevši u obzir prirodu suštine gore datih pritužbi, Sud smatra da navodna kašnjenja i pristrasnost domaćih sudova treba ispitati samo po članu 3 Konvencije (v. *P.M. protiv Bugarske*, br. 49669/07, stav 58, 24. januar 2012. godine), koji glasi:

Član 3

"Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju."

75. Preostale pritužbe podnositeljke predstavke u odnosu na nepostojanje zaštitnih mjera koje su joj određene u krivičnom postupku, međutim, pokreću određena pitanja o obimu obaveze države da zaštiti žrtve krivičnog djela koje istupaju kao svjedoci u krivičnom postupku. U konkretnim okolnostima ovog predmeta, Sud je stava da ova pitanja treba razmotriti u okviru člana 8 Konvencije, koji glasi:

Član 8

" 1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti neće se miješati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, javne bezbjednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih."

...

B. Meritum

1. Podnesci strana

a) Podnosilac predstavke

85. Podnositeljka predstavke navela je da je u istrazi seksualnog napada na nju i sudskom postupku koji je iz toga proistekao došlo do nerazumnog

odugovlačenja i nedjelotvornosti, i da su vlasti bile pristrasne i to na njenu štetu jer je ona ukrajinskog porijekla. Prije svega, ona je navela da je policija u Mariboru godinama bila neaktivna u istrazi njenih pritužbi i da je poslala izvještaj Okružnom državnom tužiocu u Mariboru tek na urgenciju tužilaštva. Štaviše, Okružni sud u Mariboru sproveo je suđenje u skladu sa vremenskim organičenjem iznesenim u domaćem zakonodavstvu. U vezi sa tim, podnositeljka predstavke takođe je navela da nije njena odgovornost da pokuša da ubrza tok sudskog postupka.

86. Drugo, Okružni sud iz Maribora odbio je da pozove važnog svjedoka i da postavi novog vještaka ortopeda da bi se razjasnilo da li invaliditet X jeste zapravo takav da on nije mogao da izvrši nasilne radnje koje je navela podnositeljka predstavke. Sud takođe nije bio nepristrasan jer se uglavnom pozivao na izvještaj ortopeda koji se bazirao na pretpostavci da je podnositeljka predstavke bila u stanju da se aktivno brani. Štaviše, taj izvještaj nije bio u saglasju sa drugim dokazima u kojima se vidjelo da X možda nije u potpunosti bio onemogućen da koristi lijevu ruku.

87. Nadalje, podnositeljka predstavke žalila se da država nije zaštitila njen lični integritet tokom postupka. U vezi sa tim, ona je navela da je vještak ginekolog B. prekršio granice svoje dužnosti i umjesto da odgovori na pitanje istražnog sudije o vjerovatnoći da je došlo do seksualnog odnosa, bavio se otkrivanjem da li je počinjeno krivično djelo, postavljajući podnositeljki predstavke niz pitanja koja su je stavila u situaciju da mora da se brani od njega (v. stav 22 ove presude).

88. Štaviše, iako je podnositeljka predstavke bila ispitana tokom istrage, ona je morala kasnije da svjedoči na četiri pretresa pred Okružnim sudom u Mariboru, pri čemu je optuženome dozvoljeno da je lično maltretira brojnim provokativnim pitanjima koja su se ponavljala, uprkos činjenici da je on imao pravnog zastupnika i da je ta pitanja mogao da postavi njegov advokat. Ovo ispitivanje bilo je uzrok intenzivne psihološke patnje; ona se osjećala frustrirano, poniženo i bespomoćno. Štaviše, optuženi je imao advokata sa kim je ona prethodno razgovarala o predmetnim dešavanjima i stoga je on bio u poziciji da manipuliše ili čak zloupotrijebi informacije koje je dobio. U vezi sa tim, podnositeljka predstavke, pozivajući se na sudsku praksu Suda, naročito na presude u predmetima *Doorson protiv Holandije* (26. mart 1996. godine, *Izvještaji o presudama i odlukama* 1996-II), *Van Mechelen i drugi protiv Holandije* (23. april 1997. godine, *Izvještaji o presudama i odlukama* 1997-III) i *S.N. protiv Švedske* (br. 34209/96, ECHR 2002-V), navela je da domaće zakonodavstvo ne predviđa uspostavljanje ravnoteže između prava optuženog na odbranu po čl. 6 Konvencije i ličnog integriteta i privatnosti žrtava koji se štite članom 3 i članom 8. Prema riječima podnositeljke predstavke, njena trauma izazvala joj je teške i trajne psihološke poteškoće koji su doveli i do autoimunih bolesti. I na kraju, podnositeljka predstavke žalila se da joj domaće pravo nije obezbijedilo djelotvoran pravni lijek za njene pritužbe.

(b) Vlada

89. Vlada je navela da su istraga navodnih seksualnih napada na podnositeljku predstavke i suđenje koje je iz toga proisteklo bili djelotvorni. Policija je ispitala podnositeljku predstavke i X, kao i sve relevantne svjedoke i prema riječima Vlade nije bilo dokaza da krivična prijava ne bi bila proslijeđena Tužilaštvu da nije bilo intervencije Tužilaštva. Sudska istraga je propisno sprovedena i nakon nje uslijedila je optužnica protiv X.

90. Vlada je navela da je i suđenje sprovedeno bez pristrasnosti. Što se tiče izvještaja ortopeda koji je navodno osporen drugim dokazima, Vlada je istakla da se taj izvještaj bazirao na medicinskoj dokumentaciji i kliničkom pregledu X i da nije sadržavao kontradiktornosti niti manjkavosti koje su mogle da izazovu sumnje u njegovu tačnost. Pošto navodne radnje seksualnog zlostavljanja nije vidio nijedan svjedok niti su bile potvrđene ginekološkim pregledima, Okružni sud u Mariboru oslobodio je X. Iako je tačno da je podnositeljka predstavke pokazivala simptome seksualnog zlostavljanja, sud nije mogao zanemariti činjenicu da je u toku bio još jedan krivični postupak protiv drugog lica koje se sumnjičilo da je seksualno zlostavljalo podnositeljku predstavke, što nije uzeto u obzir u pripremi mišljenja vještaka psihologa. Drugo, Vlada je navela da vještak ginekolog nije "ispitao" podnositeljku predstavke, već je razgovarao sa njom van sudskog pretresa. Po mišljenju Vlade, podnositeljka predstavke mogla je da traži da vještak bude sankcionisan ako je smatrala da on svoj posao nije obavio na odgovarajući način.

91. Nadalje, što se tiče advokata M. koga je sud odredio za X, Vlada je navela da je, pošto je X imao pravo na obavezno pravno zastupanje, Okružni sud u Mariboru poštovao zakonske odredbe i izvršio postavljenje po službenoj dužnosti. Štaviše, u svom predlogu za diskvalifikovanje M, podnositeljka predstavke nije navela nijedan osnov koji bi po domaćem pravu opravdao odluku u njenu korist i stoga sud nije imao dužnost da sasluša strane po tome pitanju. Vlada je dodala da činjenica da je M. jednom radio za advokatsku kancelariju koja je zastupala supruga majke podnositeljke predstavke u postupku razvoda nije vodila do zaključka da M. nije trebalo da brani X.

92. Štaviše, Vlada je tvrdila da je doneseno niz mjera, i u istrazi i na suđenju da bi se spriječilo pogoršavanje traume podnositeljke predstavke. Tokom istrage, podnositeljku predstavke ispitivali su bez prisustva X i njegovog branioca. Tako je glavni pretres bio prva prilika da optuženi postavlja pitanja podnositeljki predstavke, pri čemu se mora uzeti u obzir da je ona bila jedini svjedok navodnih kriminalnih radnji X. U vezi sa tim Vlada je bila mišljenja da predmet podnositeljke predstavke nije garantovao ograničenje prava optuženog na odbranu u mjeri u kojoj bi se njemu moglo uskratiti da je unakrsno ispita. Vlada je istakla da se ovaj predmet razlikovao od predmeta *Doorson, Van Mechelen i drugi* i *S.N. protiv Švedske*, pošto nije bila u pitanju bezbjednost podnositeljke predstavke, niti

je ona bila maloljetna. Međutim, Vlada je istakla da je Okružni sud u Mariboru isključio javnost iz glavnog pretresa i udaljio X iz sudnice tokom svjedočenja podnositeljke predstavke. Nakon što je podnositeljka predstavke dala svoje svjedočenje, sud je prihvatio njen zahtjev da je optuženi unakrsno ispita na narednom pretresu.

93. U vezi sa tim Vlada je istakla da X nije dobio dozvolu da postavi određena pitanja podnositeljki predstavke koja nisu bila vezana za predmet ili nisu bila zabranjena na neki drugi način. Štaviše, sud je u nekoliko prilika naložio pauzu tokom unakrsnog ispitivanja podnositeljke predstavke; Vlada je navela da je podnositeljka predstavke mogla da traži i dalje pauze ako je to smatrala potrebnim. Takođe, podnositeljka predstavke imala je pravnog zastupnika - advokata - tokom čitavog postupka.

94. I na kraju, što se tiče odugovlačenja u postupku, Vlada je istakla da se tokom faze istrage u postupku podnositeljka predstavke mogla žaliti na odugovlačenje predsjedniku nadležnog suda (v. stav 61 ove presude), ali ona to nije učinila. Vlada je, međutim, priznala da je podnositeljka predstavke uložila dva kontrolna zahtjeva po Zakonu iz 2006. godine (v. stavove 33 i 52 ove presude). Okružni sud u Mariboru odgovorio je adekvatno u obje prilike: prvi put je pretres zakazan u roku od mjesec dana, dok je drugi put pisani osnov za presudu bio pripremljen i poslat podnositeljki predstavke u roku od nekoliko dana od žalbe. Tačno je da je glavni pretres prekinut devet puta iz više razloga; međutim, samo prvi put je to bilo na duži period zbog bolesti X. Vlada je dalje tvrdila da je činjenica da se morala uzeti velika količina dokaza takođe doprinijela cjelokupnom trajanju suđenja.

2. Ocjena Suda

...

(b) Zaštita ličnog integriteta podnositeljke predstavke u krivičnom postupku u vezi sa seksualnim zlostalvanjem.

101. Sud je pozvan da ispita da li je u krivičnom postupku koji se odnosio na navodni seksualni napad na podnositeljku predstavke, država obezbijedila podnositeljki predstavke dovoljnu zaštitu njenog prava na poštovanje privatnog života, a naročito njenog ličnog integriteta. Stoga ovdje nije riječ o činjenju države već o navodnom nepostojanju ili neadekvatnosti mjera koje imaju za cilj da zaštite prava žrtve u krivičnom postupku. U vezi sa tim, Sud ponavlja da, iako suštinski predmet člana 8 jeste da se zaštiti pojedinac od proizvoljnog zadiranja javnih vlasti, time se ne obavezuje jednostavno država da se uzdrži od takvog zadiranja: uz tu negativnu obavezu, može da stoji i pozitivna obaveza koja je svojstvena djelotvornom poštovanju privatnog ili porodičnog života. Te obaveze mogu uključivati usvajanje mjera osmišljenih da se obezbijedi poštovanje

privatnog života čak i u sferi međusobnih odnosa pojedinaca (v. *X i Y protiv Holandije*, 26. mart 1985. godine, stav 23, Serija A, br. 91).

102. Granica između pozitivnih i negativnih obaveza države po članu 8 ne može se precizno definisati; međutim principi koji se primjenjuju su, ipak, slični. U oba konteksta mora se uzeti u obzir pravična ravnoteža koja se mora postići između konkurentnih interesa (v. *White protiv Švedske*, br. 42435/02, stav 20, 19. septembar 2006).

103. Što se tiče konflikta između interesa odbrane i interesa svjedoka u krivičnom postupku, Sud je već u nekoliko navrata izrazio stav da krivični postupci treba da se organizuju na takav način da ne ugrožavaju neopravdano život, slobodu ili bezbjednost svjedoka, a naročito žrtava koje se pozovu da svjedoče, niti generalno njihove interese u području djelovanja člana 8 Konvencije. Dakle, interesi odbrane treba da se postave u ravnotežu sa interesima žrtvi koje se pozivaju da svjedoče (v. *Doorson*, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 70). Naročito, krivične postupke koji se odnose na seksualna krivična djela žrtve često doživljavaju kao mučenje, naročito kada nisu spremni da se suoče sa optuženim. Ova su obilježja još izraženija kada je u predmet uključeno maloljetno lice. Stoga, u takvim postupcima mogu da se preduzmu određene mjere da bi se žrtva zaštitila, uz uslov da se te mjere mogu pomiriti sa adekvatnim i djelotvornim ostvarivanjem prava na odbranu (v. *S.N. protiv Švedske*, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 47; i *Aigner protiv Austrije*, br. 28328/03, stav 35, 10. maj 2012).

104. U slučajevima koji su do sada bili pred Sudom, pitanje da li su domaće vlasti bile uspješne u postizanju pravične ravnoteže između suprotstavljenih interesa odbrane, naročito prava optuženog da pozove i unakrsno ispituje svjedoke predviđenog članom 6 stav 3 (d) i prava žrtve po članu 8 postavljao je optuženi. Za razliku od toga, u ovom konkretnom predmetu Sud je pozvan da ispita ovo pitanje iz perspektive navodne žrtve. U rješavanju ovog pitanja Sud će uzeti u obzir kriterijum predviđen relevantnim međunarodnim instrumentima (v. stavove 69-72 ove presude). U vezi sa tim, Sud konstatuje da Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i porodičnog nasilja obavezuje strane ugovornice da preduzmu potrebne zakonodavne i druge mjere da zaštite prava i interese žrtava. Takve mjere uključuju, između ostalog, zaštitu od zastrašivanja i ponovljene viktimizacije, i omogućavaju žrtvama da budu saslušane i da svoje stavove potrebe i bojazni iznesu i da one budu propisno razmotrene, i omogućavaju im, ukoliko je to dozvoljno po domaćem pravu, da svjedoče bez prisustva navodnog počinionca. Uz to, Direktiva EU kojom se uspostavljaju minimalni standardi za prava, podršku i zaštitu svjedoka krivičnog djela predviđa, između ostalog, da razgovori sa žrtvama treba da se vrše bez neopravdanog odlaganja i da medicinske preglede treba držati na minimalnom nivou.

105. Što se tiče načina na koji su bila zaštićena prava podnositeljke predstavke u ovom krivičnom postupku, Sud primjećuje, najprije, da je

njeno svjedočenje na glavnoj raspravi predvidjelo samo direktne dokaze u predmetu. Uz to, drugi dokazi koji su izneseni bili su suprotstavljeni, izvještaj psihologa potvrdio je seksualno zlostavljanje, ali je to odbacivao izvještaj ortopeda. U tom svjetlu mora se ponoviti da su interesi pravičnog suđenja obavezivali da odbrana dobije mogućnost da unakrsno ispituje podnositeljku predstavke koja u tom trenutku više nije bila maloljetna. Ipak, potrebno je utvrditi da li način na koji je podnositeljka predstavke ispitivana predstavlja postizanje pravične ravnoteže između poštovanja njenog ličnog integriteta i prava X na odbranu.

106. U vezi sa tim, Sud ponavlja da, po pravilu, prava optuženoga po članu 6 stav 1 i 3 (d) obavezuju da se optuženome da adekvatna i odgovarajuća mogućnost da ospori i ispita svjedoka protiv sebe bilo kada daje izjavu ili kasnije u toku postupka (v. *Saïdi protiv Francuske*, 20. septembar 1993, stav 43, Serija A br. 261-C, and *A.M. protiv Italije*, br. 37019/97, stav 25, ECHR 1999-IX). Nadalje, Sud mora da bude oprezan u donošenju vlastite procjene konkretne linije ispitivanja, s obzirom na to da je primarna uloga nadležnih domaćih organa da odlučuju o prihvatljivoosti i relevantnosti dokaza (v. *Schenk protiv Švajcarske*, 12. jul 1988, stav 46, Serija A br. 140, i *Engel i drugi protiv Holandije*, 8. jun 1976, stav 91, Serija A br. 22). Ako se to stavi na stranu, Sud je takođe već izrazio stav da pravo lica na odbranu ne daje neograničeno pravo da se koriste svi argumenti za odbranu (v. *mutatis mutandis*, *Brandstetter protiv Austrije*, 28. avgust 1991, stav 52, Serija A br. 211). Dakle, pošto direktno suočavanje između optuženih za krivična djela seksualnog nasilja i njihovih navodnih žrtava uključuje rizik daljeg traumatizovanja navodnih žrtvi, po mišljenju Suda lično unakrsno ispitivanje od strane optuženog treba da se radi uz najoprezniju procjenu domaćih sudova, i što su pitanja intimnija, to više.

107. Ispitivanje podnositeljke predstavke trajalo je tokom četiri pretresa (v. stavove 31, 32, 34-38 i 40 ove presude) koji su održani tokom sedam mjeseci, što je dug period koji, po mišljenju Suda, izaziva zabrinutost sam po sebi, naročito s obzirom na to da nije bilo nikakog jasnog razloga za duge periode između pretresa. Štaviše, na dvije od tih rasprava, X, optuženi, kojega je inače zastupao pravni savjetnik tokom postupka, lično je unakrsno ispitivao podnositeljku predstavke. Uz to, tvrdeći da je on fizički nesposoban da je napadne, X je bazirao svoje unakrsno ispitivanje na premisi da je podnositeljka predstavke njega smatrala osobom od povjerenja i tražila sama njegovo društvo, a ne obrnuto, i da je njene optužbe protiv njega pokrenula njena majka koja je od njega htjela da iznudi novac. Shodno tome, većina pitanja X bila su izrazito lične prirode.

108. Sud konstatuje da su neka od pitanja koja je postavio X bila formulisana na takav način da su sugerisala odgovore a da je niz drugih postavljen više nego jednom (v. stavove 34 i 36 ove presude). X je takođe kontinuirano osporavao istinitost odgovora podnositeljke predstavke, dajući svoje verzije događaja. I zaista, odbrani se morao dozvoliti određeni prostor

da ospori pouzdanost i kredibilitet podnositeljke predstavke i otkrije moguće nedosljednosti u njenom iskazu. Međutim, Sud smatra da unakrsno ispitivanje ne treba da se koristi kao sredstvo zastrašivanja ili ponižavanja svjedoka. U vezi sa tim, Sud je stava da neka od pitanja i komentara X koja su sugerisala, bez dokaza, da je podnositeljka predstavke mogla da zaplače kad je htjela da bi manipulisala ljudima, da je njena uznemirenost mogla sa da ublaži ako bi večerala s njim ili da mu je povjerala želju da dominira muškarcima nisu imale za cilj da napadnu kredibilitet podnositeljke predstavke, već su takođe imale namjeru da degradiraju njen karakter.

109. Sud smatra da je prva i osnovna odgovornost predsjedavajućeg sudije da obezbijedi da poštovanje ličnog integriteta podnositeljke predstavke bude adekvatno zaštićeno na suđenju. Po mišljenju Suda, osjetljivost situacije u kojoj je direktno ispitivana podnositeljka predstavke, detaljno i nadugačko, od strane čovjeka koga je ona optužila da ju je seksualno zlostavljao, obavezivala je predsjedavajućeg sudiju da nadzire formu i sadržaj pitanja i komentara X i, ako je potrebno, da interveniše. I zaista, iz evidencije sa pretresa slijedi da je predsjedavajući sudija zabranio X-u da postavlja određena pitanja koja nisu bila relevantna za predmet. Međutim, Sud je stava da napadačke insinuacije X-a o podnositeljki predstavke jednako prevazilaze granice onoga što se moglo tolerisati da bi se omogućilo da napravi djelotvornu odbranu, i da izazove sličnu reakciju. S obzirom na inače široko područje unakrsnog ispitivanja koje je dato X-u, po mišljenju Suda ograničavanje njegovih ličnih komentara ne bi na neprimjeren način ograničilo njegovo pravo na odbranu. Ipak takva intervencija bi ublažila ono što je jasno uznemirujuće iskustvo za podnositeljku predstavke (v. stavove 37 i 38 ove presude).

110. Nadalje, što se tiče tvrdnje podnositeljke predstavke da je advokat X-a M. trebalo da bude izuzet iz postupka, jer ga je ona konsultovala o pitanju tih seksualnih napada čak i prije nego što je policija obaviještena o cijeloj stvari, nije zadatak Suda da spekulira o tome da li su, i ako su, u kom svojstvu, podnositeljka predstavke i M. poznavali jedno drugo prije suđenja, jer je to posao domaćih vlasti. Međutim, čini se da po domaćem pravu, mogućnost prethodnih neformalnih konsultacija između podnositeljke predstavke i M. nije pokretala pitanje sukoba interesa koje je moglo dovesti do izuzimanja M. iz postupka (v. stavove 29, 31 i 40-42 ove presude). Stoga, utvrdivši da podnositeljka predstavke nije navela nijedan zakonski osnov za izuzimanje M, Okružni sud u Mariboru odbacio je njen predlog.

111. Ipak, ako se pretpostavi da je tvrdnja podnositeljke predstavke tačna, Sud ne može da ne uzme u obzir da je negativni psihološki efekat činjenice da je unakrsno ispitivanje od strane M. značajno prevazilazilo uznemirenost koju je podnositeljka predstavke mogla da preživi da ju je ispitivao drugi advokat. Shodno tome, to jeste bio argument koji nije trebalo u potpunosti zanemariti u odlučivanju da li je trebalo izuzeti M. iz postupka.

Štaviše, uopštenije gledano, Sud bi dodao da je svaka informacije koju je M. mogao dobiti od podnositeljke predstavke u svojstvu advokata, čak i bez prethodnog ugovora o angažmanu, trebalo da se tretira kao povjerljiva i nije trebalo da se koristi u korist lica sa suprotnim interesima u istoj stvari. Zato Sud nalazi da domaće pravo o izuzimanju branioca, ili način na koji je ono primijenjeno u ovom konkretnom predmetu, nije u dovoljnoj mjeri uzelo u obzir interese podnositeljke predstavke.

112. I na kraju, podnositeljka predstavke žalila se da ju je B., vještak ginekolog koji je trebalo da utvrdi da li je imala seksualni odnos u predmetno vrijeme, naveo da odgovara na niz optužujućih pitanja nepovezanih sa njegovim poslom. U vezi sa tim, Sud smatra, prije svega, da lični integritet žrtvi krivičnog djela u krivičnom postupku, moraju, po samoj prirodi situacije, prvenstveno da štite javne vlasti koje sprovode postupak. U tom smislu, Sud je stava da vlasti moraju da obezbijede da i drugi učesnici u postupku koji su pozvani da im pomognu u istrazi ili donošenju odluke tretiraju žrtve i druge svjedoke sa dostojanstvom i da im ne izazivaju nepotrebne neugodnosti. Što se tiče ovog konkretnog predmeta, konstatuje se, bez obzira na status B u postupku, da Vlada nije sporila da se država mogla smatrati odgovornom za njegovo postupanje. Sud ne vidi razlog da smatra drugačije, konstatujući da je vještaka postavio i sporno vještačenje naložio istražni sudija u vršenju svojih sudskih ovlašćenja.

113. Nadalje, što se tiče toka ispitivanja podnositeljke predstavke od strane B, Sud konstatuje da je on suočio podnositeljku predstavke sa nalazima policije i izvještajima ortopeda i pitao je zašto se nije energičnije branila (v. stav 22 ove presude), čime se bavio pitanjima koja zaista nisu povezana sa pitanjem koje je imao zadatak da ispita. Po mišljenju Suda, pitanja i komentari B, kao i pravni nalazi koje je on dao u svom vještačenju, prevazilaze obim njegovog zadatka, i njegove medicinske struke. Štaviše, izgleda da B nije bio obučen za obavljanje razgovora sa žrtvama seksualnog zlostavljanja, i stoga je teško vidjeti svrhu koju je trebalo da ispuni njegovo intervenisanje u stvarima u okviru nadležnosti krivičnog gonjenja i sudskih vlasti. Ono što je važnije, kako tvrdi podnositeljka predstavke, ona je bila stavljena u poziciju da se brani, što je, po mišljenju Suda, nepotrebno uvećavalo stres od krivičnog postupka.

114. Sud uzima u obzir činjenicu da su domaće vlasti, a naročito sudija koji je predsjedavao u ovom konkretnom predmetu, imale delikatan zadatak da uspostave ravnotežu suprotstavljenih interesa i da obezbijede djelotvorno ostvarivanje prava tuženog na pravnu pomoć i na ispitivanje svjedoka protiv njega. Takođe je tačno da je preduzeto niz mjera kako bi se spriječila dalja traumatizacija podnositeljke predstavke. Njen iskaz pred istražnim sudijom uzet je bez prisustva optuženoga i njegovog branioca, javnost je isključena sa suđenja i optuženi je udaljen iz sudnice kada je ona davala svoj iskaz (v. stavove 18, 29, 31 i 34 ove presude). Zbog stresa podnositeljke predstavke tokom njenog svjedočenja i unakrsnog ispitivanja

glavni pretres je nekoliko puta prekidan na nekoliko minuta ili je zakazivan za drugi datum (v. stavove 31, 37 i 38 ove presude). Nadalje, predsjedavajući sudija upozorio je optuženoga da ne ponavlja pitanja u unakrsnom ispitivanju i zabranio niz njegovih pitanja (v. stav 36 ove presude). Ipak, po mišljenju Suda, prethodna veza između podnositeljke predstavke i optuženoga i intimna priroda predmeta, kao i mladost podnositeljke predstavke - ona je bila maloljetna kada je došlo do navodnog seksualnog napada - predstavljali su elemente naročite osjetljivosti koji su iziskivali odgovarajuće senzitivni pristup vlasti sprovođenju krivičnog postupka o kome je ovdje riječ. Ako se uzme u obzir kumulativni efekat faktora koji su ovdje analizirani, a koji su imali negativan uticaj na lični integritet podnositeljke predstavke (v. stavove 107-113 ove presude), Sud smatra da su oni značajno prevazišli nivo neugodnosti svojstven davanju dokaza žrtve navodnog seksualnog zlostavljanja i da shodno tome ne može da se opravda potrebama pravičnog suđenja.

115. Stoga Sud smatra da način na koji je vođen krivični postupak u ovom konkretnom predmetu nije obezbijedio podnositeljki predstavke potrebnu zaštitu da bi se postigla odgovarajuća ravnoteža između njenih prava i interesa koji se štite članom 8 i prava X na odbranu koje se štiti članom 6 Konvencije.

116. Slijedi da je došlo do povrede člana 8 Konvencije.

...

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD

1. *Proglašava*, jednoglasno, . . predstavku prihvatljivom;
2. *Nalazi*, jednoglasno, . . da je došlo do povrede člana 3 Konvencije zbog propusta vlasti tužene države da obezbijede brzu istragu i krivično gonjenje pritužbi podnosioca predstavke da je došlo do seksualnog zlostavljanja;
3. *Nalazi*, sa šest glasova naprema jedan, . . da je došlo do povrede člana 8 Konvencije zbog propusta vlasti tužene države da zaštite lični integritet podnositeljke predstavke u krivičnom postupku koji se odnosio na seksualno zlostavljanje protiv nje;

...

Presuda je sačinjena na engleskom i francuskom jeziku i objavljena u pisanoj formi 28. maja 2015. godine po pravilu 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Claudia Westerdiek
Sekretar

Mark Villiger
Predsjednik

U skladu sa članom 45 stav 2 Konvencije i pravilom 74 stav 2 Poslovnika Suda, prilog ovoj presudi čini zasebno mišljenje sudije Yudkivska.

M.V.
C.W.

“Zasebna mišljenja nisu prevedena, ali se nalaze u zvaničnim verzijama presude na engleskom i/ili francuskom jeziku koje se mogu pronaći u bazi sudske prakse Suda HUDOC.”

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2016. godina.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On nije obavezujući za Sud i Sud ne preuzima odgovornost za njegov kvalitet. Prevod se može preuzeti sa baze podataka o sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili sa bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud dostavio. Prevod se može reprodukovati za nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, sa gore navedenom izjavom o autorskim pravima i pominjanjem Fonda za ljudska prava. Ukoliko je namjera da se bilo koji dio ovog prevoda upotrijebi za komercijalne svrhe, molimo vas da se obratite na adresu publishing@echr.coe.int

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2016

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2016

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.

